

Frederik Magle Like a flame

Frederik Magle improviserer på orglet i Jørlunde Kirke

[Proprius, PRCD 2061]

Orgelimprovisationer på tid...

Den danske komponist og organist Frederik Magle har udgivet en ny dobbelt-cd hvor han improviserer på det nye Frobenius-orgel i Jørlunde Kirke, et orgel som Magle selv har været med til at disponere og dermed give sit klanglige særpræg.

I dagene 22-23. december 2009 spillede og optog Frederik Magle i alt 60 improvisationer, hvoraf de 23 er samlet i uredigerede optagelser på de to cd'er – i alt 2 timer og 12 minutters musik.

At improvisere er at skabe musik i nuet. Her gælder nogle helt specielle spilleregler, andre end når man i forholdsvis ro og mag (afhængig af sin deadline) nedskriver en komposition.

Her kan man gå til og fra skrivebord og instrument, vurdere og revurdere, udvikle og udarbejde sine ideer, og sætte tingene sammen til den mest velfungerende form.

En improvisation er beregnet til at høre én gang, og er jo derfor egentlig ikke velegnet til forevigelse på cd, som man kan sætte på igen og igen. Jeg har dog adskillige cd'er med improviserende organister i min pladesamling som jeg sætter på med jævne mellemrum, dels for at beundre ophavsmændenes særlige evner og aflure dem nogle tricks, men også fordi de bedste af

dem faktisk formår at fremtrylle musik som måske nok ville falde igennem en grundigere musikalsk analyse, havde man musikken på nodeform, men som alligevel har så mange kvaliteter at man kan holde ud at høre på den igen og igen.

Om en improvisation kan man også sige, at hvor det måske betyder lidt mindre hvad man siger, så betyder måden hvorpå man siger det til gengæld en hel del mere. Og her spiller instrumentet en ganske afgørende rolle. Orglet i Jørlunde har mange fine klanglige kvaliteter; både Magle selv som konsulent og orgelbyggerfirmaet Frobenius har gjort et glimrende stykke arbejde, og jeg er sikker på orglets generelt blide klang kommer fint til udtryk i musik af bl.a. Mendelssohn, Gade og Matthison-Hansen som har været intentionen bag. Men med en størrelse på 19 stemmer (+ 5 transmissioner) er det altså alligevel begrænset hvor mange forskellige klanglige muligheder man har. Og det er en svær præmis at arbejde med. En præmis der stiller rigtig store krav til musikkens indhold, når man vælger at lave en dobbelt-cd udelukkende med frie, let modernistiske improvisationer.

Magle slipper rimelig godt fra det. Han får mange både medrivende og klangligt spidsfindige afsnit ud af orglets muligheder, men andre steder hvor musikkens indhold ikke helt kan bære det alene, kan det føles en smule langtrukket. Efter en gennemlytning af to fulde cd'er sidder man med en følelse af, at det kunne have været rigtig sjovt at høre Magle udfolde sig på et instrument med en endnu større farvepalet.

At improvisere 60 stykker musik på 2 dage er noget af en kraftpræstation. Frederik Magle fortæller selv at det tog ham adskillige uger at komme sig både fysisk og mentalt.

Magle har som sagt selv udvalgt godt en tredjedel af de 60 improvisationer til denne dobbelt-cd; 23 musikstykker, af små fire til godt tolv minutters varighed, som kommer ganske langt omkring – fra det majestætiske, kraftfulde med store udmejslede akkorder og krasse dissonanser, længerevarende opbygninger af energi og dynamik, over det virtuose og sprælsk humoristiske, det barnligt naive, til det mere indadvendte og meditative. Flere af stykkerne er ganske virkningsfulde, og jeg har lyttet til dem adskillige gange med stor interesse.

"Crossing Borders", der bygger på et lille ostinat motiv, viser hvor lidt materiale Magle har brug for, for at skabe en medrivende energifyldt toccata med indimellem fin kirketonalt præget harmonik.

"Memories of Meadows" er en over 7 minutter lang sats hvor middelalderinspireret melodik i flere stemmer omkranser den drone som ligger hele satsen igennem. Nogle vil synes stykket er for langt, andre vil utvivlsomt lade sig flyde med.

Orglets meget smukke vox Angelica-stemme opleves bedst i "Realization". Overjordisk og smukt som akkompagnement til en solo spillet på hovedværkets 4' fløjte.

"Ascending" er en enkel (måske holdt lidt for meget i C-dur), men virtuos og medrivende "carillon-toccata" i fransk stil.

Men min egen personlige favorit er nok samlingens allersidste skæring "End of the Circle" som med brug af et gennemgående fire-toners ostinat og orglets karakteristiske, nogle vil sige lidt for effektive, tremulant fremmaner et sært, sygt, fascinerende, spøgelsesagtigt univers som man ellers skal til Ligetis 1. orgelstudie for at finde noget der minder om.

Men selvom Magle formår at lave flere udmærkede og velfungerende satser sidder jeg alligevel tilbage med en følelse af, at der sker lidt for lidt. Det er for sjældent jeg bliver overrasket når først et forløb er sat i gang. Og så savner jeg ind imellem større fokus på og variation af det formale, og noget så gammeldags som et prægnant tema der bliver brugt til noget, og ikke blot gentaget. Det sker lidt for sjældent.

Det giver sig selv at man under de ovenfor beskrevne, selvvalgte (?) arbejdsforhold ikke kan frembringe lutter mesterværker, uanset hvor skrap en improvisator man måtte være. Frederik Magle er ubetinget en begavet improvisator som med energi og spillelyst formår at holde mange forskellige typer af forløb i gang, men med al respekt for at kaste sig ind i et sådan maratonprojekt, så tror jeg nu nok jeg ville have været endnu mere selektiv og nøjedes med at lave en enkelt-cd, eller have strammet op på de forløb der virker for lange.

For tiden er han i gang med at nedskrive alle stykkerne fra cd'en. Nu må tiden vise om han formår at transformere, finde den rette balance i fastholdelse og udvælgelse af materialet, og måske stramme op hist og her.

Christian Præstholt, 30. juli 2011